

Snuf en de Zwarte Toren

1

De roofridder

Een mooie huifkar met een prachtig paard ervoor reed door de rustige straat van het stadje.

Op de bok zat een man tussen twee meisjes.

Die man was Sam Moermans en de meisjes heetten Ina en Mirjam.

In de wagen, onder de huif, zaten nog drie jongens: Tom, Karel en Bertus. En achter het voertuig sprong en rende een heel mooie herdershond.

Dat was hun onafscheidelijke vriend Snuf.

Het groepje logeerde op het kasteeltje dat oom Bob en tante Alice hadden laten restaureren en tot woonhuis ingericht. De jongens waren twee dagen geleden gekomen, na een avontuurlijke voetreis door Nederland. De meisjes, die per trein hadden gereisd, logeerden hier al een poosje langer. Sam, de knecht van oom Bob, had op deze middag met hen rondgereden om ze een beetje wegwijs te maken in de omgeving. Het was een gezellige tocht geworden. Hun gids, die de omgeving vrij goed kende, had hun veel interessante dingen laten zien. Nu waren ze in de kleine stad die aan de overkant van de rivier lag. Een eind verderop was een brug die hen ten slotte weer bij het kasteeltje zou brengen.

Net buiten het stadje was een restaurant.

Daar stopte Sam.

„Willen jullie wat drinken?”

„Ja, graag! Heerlijk!” klonk het door elkaar.

Even later zaten ze te genieten op het terras dat een schitterend uitzicht bood op de rivier, die hier net een bocht maakte. Wat verder naar links konden ze tussen de bomen twee kleine torens zien van oom Bobs kasteeltje, maar tegenover hen was een toren die veel meer opviel. Hij stond vlak bij de oever op een vooruitstekende landtong. Het was een hoog gevaarte, angstaanjagend en somber, dat tegen de heldere hemel afstak. Het ding moest oeroud zijn. Van hieruit was duidelijk te zien dat de toren van zwarte basaltblokken was gebouwd. Blijkbaar was hij in latere tijd gerestaureerd, want hij zag er niet bepaald vervallen uit. Hier en daar zaten kleine, diepliggende raampjes, die vroeger misschien als schietgaten waren gebruikt. Helemaal bovenin waren een paar grotere vensters, die uitzagen op de rivier en op heel het land rondom. „Wat een rare toren! Om bang van te worden,” zei Ina spontaan. Sam Moermans knikte. „De mensen zijn er vroeger ook bang voor geweest! Het is het laatste overblijfsel van een middeleeuwse roofridderburcht die hier heel wat ellende heeft gebracht. En tegenwoordig...” Hij stopte opeens. „Wat bedoelt u met ‘tegenwoordig?’” vroeg Tom. „O niks. Dat zijn allemaal van die oude en nieuwe verhalen. Vraag oom Bob maar. Die weet er veel meer van dan ik.” Natuurlijk maakte dit ze erg nieuwsgierig, maar Sam werd opeens vreemd stil. Het enige wat hij nog vertelde, was dat die sombere toren deel uitmaakte van een landgoed dat aan het kasteeltje van oom Bob en tante Alice grensde.

De tegenwoordige eigenaar was dus hun buurman. De jongelui kregen de indruk dat het geen erg goede buurman was, maar bijzonderheden wilde Sam niet geven. Als antwoord op al hun vragen verwees hij hen naar oom Bob, zodat ze er ten slotte maar over zwegen.

Er was trouwens afleiding genoeg. Bij het restaurant hoorden ook een speeltuin en een klein dierenpark, waar ze zich een poos vermaakten. Tot ten slotte Sam riep dat het hoog tijd was om te vertrekken. Op het laatste stuk mochten Ina en Mirjam om de beurt het paard menen, onder het toeziend oog van Sam. Uit de huifkar klonken zo nu en dan plagende opmerkingen van de jongens, die beweerden dat het levensgevaarlijk was om de teugels aan twee 'dames' toe te vertrouwen, maar Ina en Mirjam wisten de 'heren' wel een gevat antwoord te geven en reden netjes de kasteelpoorten binnen.

Toen duurde het niet lang meer of iedereen zat aan tafel en liet zich de warme maaltijd goed smaken. Na het eten gingen de meisjes samen met tante Alice opruimen en de afwas doen. „Wij willen ook wel meehelpen,” bood Tom aan, maar tante schudde lachend het hoofd. „Drie man is wel genoeg. Zes is te veel. Ik ben ook bang dat het mij borden zal kosten.”

„Ik gooi nooit wat stuk,” zei Tom verontwaardigd. Maar Mirjam fluisterde Ina iets in het oor en de meisjes begonnen zo verdacht te lachen dat Tom maar gauw wegging.

De jongens hadden samen een grote logeerkamer met een balkon.

Ze hadden nog nauwelijks de tijd gehad om alles eens goed te bekijken. Nu ontdekten ze dat ze, als ze zich over het balkonmuurtje een beetje naar voren bogen, precies de top van de Zwarte Toren boven de bomen konden zien.

„Net een valse zwarte spion die stiekem over de rivier loert,” vond Karel.

De anderen knikten. „Laten we vanavond maar eens proberen oom Bob aan het praten te krijgen,” stelde Karel voor. „Hij weet vast wel meer van die roofridder die hier vroeger gewoond heeft.”

„Ja, en ik ben ook nieuwsgierig naar wie er nu woont,” vond Tom. „Sam wilde niet veel loslaten, maar je kon wel merken dat er iets niet klopt.”

Een uurtje later klonk het geluid van de gong.

Dat was het teken dat tante Alice de koffie klaar had en dat ze beneden in de gezellige huiskamer werden verwacht.

De jongens stormden de trap af. Ina en Mirjam kwamen ook uit hun kamer.

Sam en Saar Moermans bleken er ook te zijn.

Het echtpaar woonde in het tuinmanshuis op het landgoed, maar kwam soms 's avonds voor de gezelligheid koffiedrinken.

Er werd gepraat en gelachen. Iedereen was vrolijk.

Tom wachtte op een geschikt moment om oom Bob te vragen naar het roofridderslot, maar Ina was hem voor.

„Oom Bob, vanmiddag hebben we de Zwarte Toren gezien. Sam vertelde dat daar een verhaal bij hoorde en dat u er alles van wist.

Wilt u het ons vertellen?” Even leek oom Bob te aarzelen. Toen zei hij: „Alles is veel!

Maar ik heb de laatste maanden wel heel wat gelezen over die middeleeuwse geschiedenis.

Sommige dorpelingen hebben mij ook verteld wat zij erover weten. Willen jullie het echt horen?"

„Ja, graag!” klonk het spontaan uit vijf monden en zelfs Snuf blafte kort, alsof hij begreep waar het over ging.

„Nu, goed dan. Maar eerst nog graag voor allemaal een kopje koffie. Anders krijgen we een droge keel.”

„Dat doe ik wel!” Saar sprong op en schonk iedereen nog een kopje in.

Oom Bob stak van wal.

„In de middeleeuwen is hier een slot gebouwd door een ridder die van de keizer een stuk grond in leen had gekregen als beloning voor in de oorlog bewezen diensten. Het werd een machtig gebouw. De ridder liet zware, zwarte basaltstenen komen, zowel voor de burcht als voor de grote toren die hij vlak naast de rivier bouwde.

Die ridder heette Wulfert. Voortaan noemde hij zich naar zijn slot: heer Wulfert van Swartenborg. Toen de burcht klaar was, zal zijn geld ook wel bijna op zijn geweest. Veel grond was er niet bij het slot, dus van de opbrengst daarvan kon hij niet leven. Maar heer Wulfert kende wel andere manieren om aan geld te komen! Hij nam een aantal knechten in dienst, kocht een paar scheepjes en liet vervolgens overal bekendmaken dat de keizer hem het recht had gegeven om tol te heffen op de rivier: ieder schip dat passeerde moest hem voortaan een bepaald bedrag betalen, waarvan de grootte afhankelijk was van de lading van het vaartuig.

De mensen vertrouwden het verhaal over die tolrechten niet erg, en er werden zelfs een paar brieven over naar de keizer gestuurd, maar die was net weer met een oorlog bezig en antwoordde de klagers niet eens.

Heer Wulfert had zo zijn eigen manier om zijn zin te krijgen. Als een schipper probeerde voorbij te varen zonder te betalen, stuurde hij er zijn zwaargewapende knechten op af, die het vaartuig aanvielen en voor straf dubbele betaling eisten. Schippers die dan nog niet wilden betalen, werden gevangengenomen en in de onderaardse kerker gegooid die Wulfert in de fundamenten van de toren had gebouwd.

Ze konden alleen tegen betaling van een hoog losgeld weer vrijkomen.

De methoden van heer Wulfert waren slecht en gemeen, maar ze waren wel doeltreffend! Iedereen was bang voor hem. Niemand durfde zich tegen hem te verzetten. Als ergens iemand al te luid protesteerde tegen deze praktijken, stuurde hij er zijn knechten op af, die wel wisten hoe ze zo iemand tot zwijgen konden brengen.

Nu lagen vrij dicht in de buurt van het zwarte slot grote stukken grond braak. Die grond werd gekocht door een man van lagere adel, een vroegere schildknaap, die tot ridder was geslagen omdat hij zo dapper was. Hij wilde hier een ridderhofstede, een boerderij, bouwen en het land door pachters laten bewerken.

Die man heette Sander van zijn voornaam.

Een achternaam hadden de meeste mensen in die tijd nog niet.

Toen zijn hofstede klaar was – het moet een vrij eenvoudig gebouw zijn geweest – ging hij er met zijn jonge vrouw in wonen. Hij verhuurde stukken land aan arme boertjes die hem ‘in natura’ betaalden. Dat wil zeggen dat zij een bepaald deel van de oogst aan hem moesten afstaan.

De heer Van Sandershof – zo werd hij voortaan genoemd – was een fatsoenlijke man.

Hij liet zijn pachters niet te veel betalen.

Als iemand door ziekte of andere tegenslag niet de volle pacht kon betalen, regelde hij iets met ze.

Andere landheren joegen in zo’n geval meestal de pachter met zijn gezin van zijn land af.

Geen wonder dus dat de pachters hem graag mochten.

Alleen heer Wulfert van Swartenborg keek minachtend op hem neer. Landbouw vond hij ver beneden zijn waardigheid en met een man van lagere adel als Sander wilde hij niets te maken hebben.

Maar heer Sander maakte zich daarover niet druk.

Hij werkte rustig door en werd steeds rijker.

Het graan verkocht hij in de stad. Hij bouwde op den duur ook een korenmolen, waar de pachters hun koren konden malen en waar hij voortaan ook zelf meel maakte, dat dan weer verkocht werd naar de stad.

Bijna al het vervoer ging over de rivier en dus moest heer Sander bijna dagelijks tol betalen aan Wulfert.

Dat begon hem de keel uit te hangen.

Op een dag trok hij de stoute schoenen aan.

Hij ging naar de Swarte Borg en vroeg heer Wulfert te spreken. Hij wilde graag iets met hem afspreken.

De kasteelheer wilde er niet van weten.

Sander bereikte niets en werd ten slotte met scheldwoorden weggejaagd.

Vanaf die dag waren de bewoners van

de Swarte Borg en de Sandershof vijanden.

Sander, die rijk was geworden, verbouwde zijn ridderhofstede tot een klein kasteel, niet zo'n sterke en gevaarlijke burcht als die van heer Wulfert, maar toch een mooi gebouw."

„Is dat kasteel er nog, oom?" vroeg Mirjam, die net als de anderen aandachtig had geluisterd.

„Dat zou ik wel denken!" lachte oom Bob.

„Jullie logeren erin! Het is wel niet meer precies hetzelfde, maar het is toch gebouwd op de fundamenten uit die tijd. Enfin, om het verhaal af te maken, de vijandschap tussen heer

Wulfert en heer Sander werd steeds erger.

Heer Sander werd het tol betalen aan zijn vijand meer dan zat. Hij probeerde iets te bedenken om daar onderuit te komen.

Hij liet toen een sterk en snelzeilend rivierschip bouwen, zorgde voor een sterke bemanning die hij wapens gaf en bracht met dit schip zijn meel naar de stad. Liefst stak hij midden in de nacht van wal, zonder dat op het schip de lichten werden aangedaan.

Er zat wel dag en nacht een uitkijk boven in de Zwarte Toren, die alarm sloeg als er een vaartuig naderde, maar het meelschip van de heer Sander kwam van vlakbij achter de bossen opduiken en was al bijna voorbij voor de mannen van Wulfert er iets tegen konden doen.